

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Ochrana zvířat v čs. právním řádu se
zaměřením na koně**

Vedoucí práce: JUDr. Jana Borská

Vypracovala: Libuše Suchánková

© 2009 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci na téma Ochrana zvířat v čs. právním řádu se zaměřením na koně zpracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím zdrojů citovaných v práci a uvedených v seznamu literatury na konci práce.

V Praze dne 23. 4. 2009

.....
Libuše Suchánková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce JUDr. Janě Borské za odborné rady a konzultace během zpracovávání bakalářské práce.

Ochrana zvířat v čs. právním řádu se zaměřením na koně

SOUHRN

Tato bakalářská práce by měla přiblížit široké veřejnosti (laické i odborné) platné právní předpisy, které upravují ochranu a chov koní v České republice. Práce se odvolává především na zákon č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Největší část práce představuje rozbor platné právní úpravy, který vychází z obsahu stěžejních zákonů, Řádu plemenné knihy a Řádu pro ochranu zvířat při veřejném vystoupení. Rozbor dále zahrnuje definování základních pojmů a povinností chovatelů koní a pořadatelů veřejných vystoupení. Práce se také dotýká problematiky ochrany koní při přepravě, věnuje se plemenitbě koní a porušování povinností vyplývajících ze zákona na ochranu zvířat proti týrání.

Praktická část je zaměřena na průzkum názorů chovatelů koní zejména na problematiku české legislativy. Průzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

koně
povinnosti chovatelů
označování koní
plemenitba
přeprava
veřejné vystoupení a svod koní
týrání
právní předpisy

The animal protection in the Czech system of law with aiming on horses

SUMMARY

This bachelor work should inform the public (both nonprofessional and experts) of legal regulations the horse protection and horse breeding in the Czech republic. The work references especially to the Code Nr. 246/1992 Coll. (Act on protection of animals against maltreatment) and Code Nr. 166/1992 Coll. (Veterinary Act). Majority of the work presents current legal form analysis which results from content of main laws, Stud book Rule and Rule of animal protection in public performance. The analysis includes definition of general terms and responsibilities of horse breeders and public performances organizers as well. The work also concerns the problems of horse protection during transport, addresses to horse breeding and breaches of duties arising from the Cruelty to Animals Code.

The practical section is concentrated to opinion poll of horse breeders with focusing on Czech legislation issues. The research has been done using questionnaire survey.

KEY WORDS

horses
duties of breeders
identification of horses
horse breeding
transport
public performance and horse survey
maltreatment
legislation

OBSAH

1. ÚVOD	5
2. CÍL A METODIKA	7
2.1 Cíl.....	7
2.2 Metodika.....	7
3. PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	8
3.1 Přímá ochrana.....	8
3.2 Nepřímá ochrana.....	8
3.3 Ostatní předpisy	8
3.4 Platné řády určené pro chov koní.....	9
4. ROZBOR PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	10
4.1 Charakteristika vybraných právních předpisů.....	10
4.1.1 Zákon na ochranu zvířat proti týrání	10
4.1.2 Zákon o veterinární péči	10
4.1.3 Zákon o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat	10
4.1.4 Řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení nebo svodu koní.....	10
4.1.5 Řád plemenné knihy	10
4.2 Základní pojmy	11
4.3 Koně.....	16
4.3.1 Původ koní	16
4.3.2 Plemena koní	17
4.4 Chov koní v České republice.....	18
4.4.1 Vývoj chovu koní v ČR	18
4.4.2 Současné využití koní	19
4.4.3 Chovatelské organizace	19
4.5 Minimální standardy v chovu koní	19
4.6 Povinnosti chovatelů	21
4.7 Označování a evidence koní	22
4.7.1 Označování a registrace koní zapsaných v PK ČR.....	23
4.7.2 Označování a registrace koní narozených v ČR, kteří nejsou evidováni v žádné z PK ČR.....	23
4.8 Veřejná vystoupení a svody koní.....	24
4.8.1 Rozdělení.....	24
4.8.2 Povinnosti pořadatelů	24
4.8.3 Náležitosti Řádu ASCHK	25
4.9 Ochrana koní při přepravě.....	26
4.9.1 Přepravní prostředky.....	26
4.9.2 Vlastní přeprava.....	28
4.9.3 Vykládání, nakládání a manipulace	29
4.10 Šlechtění a plemenitba.....	29
4.10.1 Metody a způsoby plemenitby.....	30
4.10.2 Úloha klisny.....	31
4.10.3 Péče o hříbě.....	31

4.11 Řád Plemenné knihy	32
4.11.1 Zápisy do PK.....	32
4.11.2 Členění PK.....	32
4.12 Porušení povinností vyplývajících ze zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	33
4.12.1 Přestupky	33
4.12.2 Správní delikty	33
5. OCHRANA A CHOV KONÍ V PRAXI	35
5.1 Vyhodnocení výsledků	35
6. ZÁVĚR.....	39
7. SEZNAM LITERATURY	41
8. PŘÍLOHY	43

1. ÚVOD

O koních lze říci, že patří k nejušlechtilejším zvířatům na zemi. Jejich domestikace byla významným milníkem v historii lidstva. První zmínky o domestikaci koní pocházely ze čtyř tisíc let před naším letopočtem. Nové výzkumy však odhalily, že první koně byli chováni již před 5 500 lety na území Kazachstánu.

Chov koní se odvíjel od rozličných potřeb člověka a po staletí se tak přizpůsoboval nejrozličnějším účelům. Na samotném počátku, než byl kůň člověkem zkrocen a ochočen, panoval mezi nimi vztah kořisti a lovce. Stáda koní představovala pro pravěké lidi zdroj obživy. Zpočátku využívali pouze jejich maso, kůži a mléko. Později je používali k jízdě a tahu. Koně se také osvědčili ve válkách, v zemědělství i v dopravě. Kůň byl vůbec prvním suchozemským dopravním prostředkem. Jejich význam byl značný, proto je také některé národy uctívaly jako posvátná zvířata. Důležité místo zaujímal v mytologii a náboženských obřadech. V dobách středověku, kdy byly oblíbené rytířské turnaje, byl kůň považován za symbol rytířské doby. Koncem středověku došlo se vznikem jezdeckých škol k rozkvětu jezdeckého umění, a to nejen z důvodů společenských, ale i vojenských.

Zlom nastal počátkem 19. století s nástupem mechanizace, kdy tažné koně nahradily traktory, kočárová spřežení vystřídal automobily, a proto došlo ke snížení početního stavu koní. Chov koní také negativně ovlivnily obě světové války. Zájem o chov koní, především už jen pro sportovní a rekreační účely, se začal zvyšovat po druhé světové válce, ale skutečný boom nastal až po roce 1989. Ačkoliv koně již přestali sloužit v armádě, v dopravě a téměř i v zemědělství, jejich význam nezanikl. Člověk totiž objevil majestátnost tohoto zvířete, jeho radost z pohybu, a proto se stalo posláním koní využití pro sport a rekreaci. Tvrzení, že nejkrásnější pohled na svět je z koňského hřbetu, má jistě své opodstatnění.

Budování hodnotného vztahu mezi člověkem a koněm je dlouhodobou záležitostí. Vyžaduje to pochopení psychiky a fyziognomie tohoto zvířete. Vztah člověka a koně by měl být založený na vzájemné náklonnosti, porozumění, respektu a spolupráci. Po staletí se utvářel jejich vztah až do dnešní podoby. Koně nejsou již jen pomocníky při práci, ale žijí po boku člověka jako jeho „společníci“.

Přesto je v mnohých zemích vztah ke koním velmi rozdílný. Je to dáno zejména odlišnou kulturou a tradicemi těchto zemí. V některých, zejména rozvojových zemích, je na koně často pohlíženo jako na „věc“ používanou k dosažení určitého cíle. Ale i ve vyspělých zemích bývá kůň brán pouze jako předmět ke zvýšení sebevědomí, nebo na kterém se člověk dobře odreaguje. Bohužel ani týrání koní není neobvyklé.

Kůň jako každé jiné zvíře může pociťovat bolest, proto si vyžaduje citlivé zacházení, péči a ochranu ze strany člověka. Z tohoto důvodu byly vytvořeny zákony, které by měly zabezpečit, aby nedocházelo k týrání zvířat.

V našich zemích bylo poprvé upraveno týrání zvířat dne 15. 2. 1855, kdy vstoupilo v platnost nařízení č. 31/1855 ř. z., jímž se vydává zákonný předpis proti týrání zvířat. V současnosti v České republice platí zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Zákon prošel mnoha změnami, poslední novelizace č. 409 je z roku 2008.

2. CÍL A METODIKA

2.1 Cíl

Cílem mé práce je provést rozbor platných právních předpisů týkajících se chovu koní v České republice a jejich ochrany. Budu se zabývat především vysvětlením základních pojmů a definováním povinností chovatelů a pořadatelů veřejných vystoupení. Dále uvedu minimální standardy pro chov koní nebo podmínky, které musejí být splněny při označování a přepravě koní.

Prostřednictvím praktické části této práce se pokusím zodpovědět otázku, zda současná legislativa odpovídá skutečným požadavkům chovatelů a majitelů koní, respektive zda mají zákony nějaké nedostatky. Mým cílem je také zjistit, zda chovatelé mají přehled o právních předpisech. Co by mohlo vést k zamezení týrání? To je další otázka, na kterou budu hledat odpověď. Pohled chovatelů na problematiku ochrany zvířat zjistím na základě průzkumu prostřednictvím dotazníku.

2.2 Metodika

Metodika spočívala ve vyhledání podkladů potřebných k zpracování práce, tzn. platných právních předpisů týkajících se ochrany koní a příslušné odborné literatury. Využívala jsem informace jak z knižních tak internetových zdrojů. Po shromáždění a prostudování všech dat následovalo jejich třídění, interpretace a zakomponování do práce.

V praktické části byla použita k zjištění názorů chovatelů koní na problematiku současné legislativy metoda dotazníku. Dotazník se skládal z 10 otázek, z nichž 1 byla otevřená – vyžadovala vlastní odpověď dle uvážení dotazovaného. Zbýlých 9 otázek bylo uzavřených, z toho 4 otázky dávaly prostor pro zdůvodnění odpovědi nebo doplnění odpovědi v poznámce. Dotazník byl rozeslán pomocí emailu a rozdán celkem 30 majitelům a chovatelům koní. Získaná data byla vyhodnocena pomocí grafů a následně byly interpretovány zjištěné názory.

3. PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Právní předpisy, které se zabývají ochranou zvířat proti týrání, respektive ochranou koní, lze rozdělit na zákony a vyhlášky spadající do přímé a nepřímé ochrany.

Do přímé ochrany patří předpisy, které bezprostředně souvisí s týráním, tedy předpisy, které klasifikují, zakazují a postihují činnosti považované za týrání zvířat. Stěžejním zákonem je zákon na ochranu zvířat proti týrání. Nepřímá ochrana zahrnuje právní předpisy upravující podmínky chovu a zacházení se zvířaty. Tyto předpisy svým obsahem k ochraně zvířat přispívají.

3.1 Přímá ochrana:

- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, úplné znění č. 409/2008 Sb.
- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb.
- vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě
- vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, jej nahradí od 1.1.2010)

3.2 Nepřímá ochrana:

- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), úplné znění č. 332/2008 Sb.
- zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění vyhlášky č. 199/2007
- vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona

3.3 Ostatní předpisy:

- zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení Rady ES č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností
- Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu, č. 19/2000 Sb. m. s.
- Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely, č. 21/2000 Sb. m. s.

3.4 Platné řády určené pro chov koní:

- Řád Asociace svazu chovatelů koní České republiky (ASCHK ČR) pro ochranu zvířat při veřejném vystoupení nebo svodu koní (dále jen „Řád“)
- Řád plemenné knihy příslušného plemene

4. ROZBOR PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

4.1 Charakteristika vybraných právních předpisů

4.1.1 Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Účelem tohoto zákona je chránit zvířata před týráním, poškozováním jejich zdraví a bezdůvodným usmrcením způsobeným člověkem, a to i v případě provedení z nedbalosti. Zvířata jsou považována za živé tvory pociťující bolest a utrpení, proto zasluhují péči a ochranu ze strany člověka. Tímto zákonem se zakazuje týrání zvířat a všechny formy propagace týrání.

4.1.2 Zákon o veterinární péči

Veterinární péčí se v tomto zákoně rozumí péče o zdraví zvířat a jeho ochrana, zejména předcházení vzniku a šíření onemocnění přenosných mezi zvířaty. Veterinární péče dále zahrnuje způsob překonávání těchto onemocnění a ochranu zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka.

4.1.3 Zákon o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

Z hlediska chovu koní vymezuje uvedený zákon podmínky pro šlechtění a plemenitbu koní. Dále upravuje ochranu, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat a stanovuje pravidla pro označování a evidování zvířat, evidenci osob stanovených tímto zákonem a evidenci hospodářství. Zákon se vztahuje na zvířata chovaná na území České republiky.

4.1.4 Řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení nebo svodu koní

Tento řád upravuje pro chovatele sdružené v ASCHK ČR podmínky týkající se ochrany koní na veřejných vystoupeních a svedech koní. Účelem řádu je informovat o současných požadavcích, které zabezpečí požadovanou úroveň péče o zvířata a které musejí chovatelé striktně dodržovat. Řád se vztahuje na koně všech plemen bez rozdílu věku chovaných členy ASCHK ČR.

4.1.5 Řád plemenné knihy

Řády plemenných knih vycházejí ze zákona č. 154/2000 Sb., o plemenitbě, šlechtění a evidenci hospodářských zvířat. Dalšími závaznými dokumenty, o které se řád opírá, jsou „Šlechtitelský program“, „Chovný cíl“ nebo „Finanční řád“. Řády plemenných knih jsou základní pravidla, kterými se řídí chov jednotlivých plemen, a ve kterých jsou stanoveny podmínky pro zápis do plemenných knih klisen a hřebců, a pro jejich vedení. Účelem řádu je zabezpečovat zdokonalování genetické úrovně chovné populace jednotlivých plemen.

4.2 Základní pojmy

Zvíře

Dle zákona na ochranu zvířat proti týrání je za zvíře považován každý živý obratlovec (kromě člověka), ne však plod či embryo.

- ***hospodářské zvíře***
Zvíře, které je chované za účelem získání živočišných produktů, příp. pro jiné hospodářské nebo podnikatelské účely. Mezi hospodářská zvířata se také řadí koně.
- ***zvíře v lidské péči***
Takové zvíře, které je přímo závislé na péči člověka.
- ***zvíře v zájmovém chovu***
Zvíře, které není chováno pro hospodářské účely. Je chované např. v domácnostech z důvodu zájmové činnosti člověka. Slouží člověku jako společník.

Welfare zvířat

Tento pojem je volně překládán jako životní pohoda zvířat. Ta je dána schopností zvířete vyhnout se strádání a závisí též na podmínkách fyzické a psychické harmonie mezi zvířetem a prostředím. Welfare je spojen s nutností, aby každé člověkem chované zvíře mělo zajištěno ustájení, výživu a ošetřování odpovídající jeho potřebám.

Je stanoveno 5 zásad tzv. „5 svobod“, jež upravují základní požadavky kvality života zvířat.

1. ***osvobození od žízně, hladu a podvýživy*** - zajištěním přístupu k vodě a krmivu
2. ***osvobození od nepohodlí*** - zajištěním vhodného ustájení
3. ***osvobození od bolesti, zranění a nemoci*** - prevencí či rychlou diagnózou a léčením
4. ***svoboda vykazovat prvky normálního chování*** - dostatkem prostoru a společenstvím ostatních zvířat
5. ***osvobození od strachu a úzkosti*** - zajištěním podmínek bez psychického strádání¹⁾

¹⁾ MAJZLÍK, I. *Kvalita života zvířat* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=64&idkapitola=180>.

Chov

Zákon o veterinární péči říká, že chovem se rozumí chov zvířete či skupiny zvířat téhož druhu jednoho chovatele.

Zákon o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat definuje chov jako skupinu evidovaných zvířat nebo i jednotlivců, která jsou v držení jednoho nebo více chovatelů. Tato zvířata jsou chována za účelem reprodukce nebo za účelem jejich sportovního či zájmového využití.

Chovatel

Zákon na ochranu zvířat proti týrání považuje za chovatele každou právnickou nebo fyzickou osobu, která drží nebo chová zvíře, zvířata přemísťuje nebo s nimi obchoduje. Chovatelem je i provozovatel jatek, útulků nebo pořadatel veřejných vystoupení.

Chovatel je, jak uvádí zákon o plemenitbě a šlechtění hospodářských zvířat, každý, kdo vlastní nebo drží zvíře, ale i ten, kdo je pověřen se o ně starat. V případě zápisu do plemenné knihy je za chovatele označena osoba, z jehož chovu zvíře pochází.

Pořadatel

Pořadatelem se může stát osoba jmenována vedením ASCHK ČR. Musí se jednat o osobu, která má znalosti v oboru biologie koní a která zná chovatelské podmínky. Má takové teoretické a praktické znalosti o koních, že musí být schopna rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu a změny v chování koní. Pořadatel musí být schopen organizačně zajistit ochranu zvířat a stanovit, zda prostředí a použité vybavení nemůže narušit zdraví a pohodu zvířat. Odpovídá v rámci přípravy a průběhu veřejného vystoupení či svodu zvířat za kontrolu použitých zařízení a vybavení pro koně, za dodržování a kontrolu řádu. Informuje také pomocné pořadatele a rozhodčí, jak mají zacházet se zvířaty a seznámí je s obsahem řádu.

Plemeno

Plemenem se rozumí skupina zvířat téhož druhu, shodného původu, která má typické vlastnosti a znaky, jež přenáší na své potomky.

Druh

Druh je označení pro zvířata, která mají společný původ, stejné fyziologické¹ a morfologické² znaky, jimiž se kvantitativně odlišují od jiných organismů. Jsou

¹ vyjadřují činnost a funkci všech orgánů celého těla

² vnější stavba (exteriér), u mrtvého zvířete i vnitřní stavba

^{1,2} jsou dány geneticky a ovlivněny činiteli prostředí

přízpůsobení určitým podmínkám prostředí a rozmnožují se mezi sebou. Druhem je např. kůň.

Plemenná kniha (PK)

Podle plemenářského zákona je plemenná kniha evidencí plemenných zvířat, vedená dle řádů PK uznanými chovatelskými sdruženími. V plemenné knize jsou uvedeny údaje o zapsaných zvířatech, jejich původu, výkonnosti, chovateli zvířete, plemenné hodnotě a užití zvířat daného plemene a jejich přímých potomků.

Systém ústřední evidence koní

Jedná se o komplexní databázi. Podkladem pro její vedení je označování koní, registry koní v hospodářství, registrační knihy koní, připouštěcí rejstříky s připouštěcími lístky, hlášení o registraci koně, hlášení o trvalém dovozu koně, identifikační karty hříběte (anglického plnokrevníka a klusáka) a průkazy koní.

Průkaz koně

Průkaz koně představuje základní identifikační dokument, ve kterém jsou zaznamenány preventivní, diagnostická nebo léčebná veterinární opatření. Tento doklad nenahrazuje potvrzení o původu koně (kromě anglických plnokrevníků a klusáků), které vystavují uznaná chovatelská sdružení. Od 1. 1. 2005 je průkaz povinný pro všechny koně. Průkaz může být vyhotoven pouze tehdy, pokud jsou splněny požadavky na označení koní – slovní a grafický popis, příp. ověření původu.

Průkaz vystavuje osoba k tomu pověřená ústřední evidencí (ÚE) do 28 dnů ode dne doručení 4. připouštěcího lístku, „Hlášení o registraci koně narozeného v ČR“ nebo „Hlášení o trvalém dovozu koně“. Klusáci a angličtí plnokrevníci získají průkaz do 14 dnů ode dne kontroly totožnosti koně.

Průkaz koně – hříběte

Pro přemísťování hříbat po odstavu do 18 měsíců mohou být hříbata vybavena průkazem koně - hříběte, pokud se jedná o plemenné koně, narozené v České republice a zapsané v PK v zahraničí. Registrace v ÚE je uskutečněna až po obdržení dokladů ze zahraničí.

Registrační kniha koní

Registrační knihu vede osoba, jež má na starosti označování koní (s výjimkou anglického plnokrevníka a klusáka). Registraci provádí osoba pověřená uznaným chovatelským sdružením nebo společností Equiservis Konzulent s.r.o.

Registr koní v hospodářství

Tento registr musí být veden pro každé hospodářství, ať už chovatel drží koně ve vlastní nebo pronajaté stáji. Zaznamenávají se do něj všechna zvířata umístěná na hospodářství, včetně zvířat cizích majitelů. Registr obsahuje jméno a příjmení chovatele, adresu hospodářství, registrační číslo hospodářství a údaje o každém koni, který je v hospodářství ustájen. V záznamech o koních se uvádí jméno koně, identifikační číslo, pohlaví, příslušnost k PK, pokud je v ní zapsán, jméno a příjmení majitele, a přemístění zvířete. Při přemístění koně je důležité zaznamenat datum přemístění, ale také odkud a kam byl kůň přemístěn (včetně registračního čísla). V registru jsou uvedeny i zápisy o provedených kontrolách.

Hospodářství

Hospodářstvím se rozumí stavba, zařízení nebo místo v držení jednoho chovatele. Dále jsou za hospodářství považovány pozemky, na kterých jsou zvířata držena. Tyto pozemky se mohou nacházet na více katastrálních územích, ale tvoří spolu jeden celek. Pokud pozemky navazují na stáje určené k chovu zvířat, která se na pozemcích pasou, a tvoří jeden celek, jedná se o hospodářství.

Veřejné vystoupení

Podle zákona č. 246/1992 Sb. se jako veřejné vystoupení označuje jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířaty chovatele. Výjimkou je např. předvádění zvířat zoologickou zahradou, které je přístupné veřejnosti, nebo činnost, při které vzniká doklad o zvířeti, jež slouží k hodnocení vzhledu nebo výkonu zvířete. Za veřejné vystoupení se považuje i svod zvířat.

Svod

Jedná se o soustředění zvířat z různých chovů na předem určeném místě k danému účelu – výstava, přehlídka, zkoušky výkonnosti atd. Jak dále zákon o veterinární péči uvádí, je možné svod zvířat pořádat jen za účasti veterinárního lékaře. Pořadatel svodu je povinen požádat příslušný orgán veterinární správy o stanovení veterinárních podmínek pro konání svodu a musí zajistit dodržování těchto podmínek.

Přemístění zvířete

Přemístěním se myslí přesun koně na svody zvířat a ze svodů, přesun koní mezi různými hospodářstvími téhož chovatele nebo přesun k jinému chovateli. Také se tak označuje přesun na jatka, přemístění z jiného nebo do jiného členského státu EU, dovoz nebo vývoz ze třetích zemí. Za přemístění se nepovažuje přesun koně mezi různými stáji v rámci jednoho hospodářství.

Přeprava

Přepravou se nazývá přesun živých zvířat uskutečněný jedním nebo více přepravními prostředky. Jako dopravní prostředek mohou sloužit silniční nebo

kolejová vozidla, plavidla, příp. letadla. S přepravou souvisí nakládka, vykládka, překládka a odpočinek zvířat, dokud nedojde ke konečné vykládce v místě určení.

Týrání

Zákon na ochranu zvířat proti týrání považuje za týrání:

- nucení zvířete k výkonům, které překračují jeho síly a jsou v rozporu s jeho fyzickým stavem
- výcvik nebo veřejné vystoupení, které působí zvířeti bolest, zranění nebo jiné poškození
- omezení výživy a napájení zvířete
- přidávání zvířeti do potravy předměty, které u něj vyvolávají bolest, utrpení nebo jiné poškození
- omezování svobody pohybu, pokud by znamenalo utrpení pro zvíře
- nevydání zvířete k bezbolestnému usmrcení, pokud je zvíře nevyléčitelně nemocné, vyčerpané či staré, a jeho přežívání mu přináší bolest a utrpení
- podání dopingové nebo jiné látky poškozující organismus za účelem změny vzhledu nebo výkonu
- cvičení zvířete na jiném živém zvířeti, využití živého zvířete jako návnady, štvání zvířat proti sobě
- provádění chirurgických zákroků, jejichž účelem je změna vzhledu zvířete
- použití pomůcek, které způsobují zjevné poranění či negativní změny nervové soustavy a jiných orgánů zvířat
- podávání léčiv bez souhlasu veterináře, pokud se nejedná o léky volně dostupné; vykonávání krvavých zákroků, pokud nejsou prováděny odborníkem k tomu způsobilým
- bezdůvodné a nepřiměřené působení biologických, fyzikálních nebo chemických stresových vlivů
- chov zvířat v nevyhovujících podmínkách (v rozporu s právními předpisy) nebo v takovém prostředí, ve kterém by si sama či vzájemně způsobovala utrpení
- zásah do průběhu porodu, pokud by to mělo zvyšovat bolest nebo poškodit zdraví matky a mláďete
- zacházení se zvířetem způsobem, jež způsobuje utrpení, bolest, poškození zdraví nebo vede k fyzickému vyčerpání
- přivazování zvířete pomocí předmětů, které by ho mohly zranit nebo mu jinak ublížit
- usmrcení zvířete způsobem, který způsobuje zvířeti bolest či utrpení
- překrmování nebo krmení zvířete násilným způsobem, pokud to nepřispívá k zachování jeho zdraví nebo k záchraně jeho života
- úmyslné vyhnání nebo opuštění zvířete

- omezení pohybu zvířete použitím elektrického proudu kromě používání elektrických ohradníků nebo přístrojů sloužících k omráčení či usmrcení

Kontrolou podmínek chovu se zabývají orgány veterinární správy pro jednotlivé kraje - Krajská veterinární správa. Krajská veterinární správa má na starosti veterinární dozor, provádí plánované úřední kontroly nebo kontroly v případě podezření z nedodržování povinností stanovených zákony a vyhláškami, a dále vydává závazné pokyny k odstranění zjištěných nedostatků.

Usmrcení

Jako usmrcení se označuje jakýkoliv zákrok, který způsobí smrt zvířete. Zvíře nesmí být bezdůvodně usmrceno. Důvodem usmrcení může být slabost, těžké poranění, nevyléčitelná nemoc, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, pokud je spojeno s trvalým utrpením zvířete. Usmrcení může provádět pouze veterinární lékař nebo odborně způsobilá osoba způsobem, který snižuje utrpení zvířat.

Zakázané jsou tyto metody usmrcování zvířat:

- utopení či udušení
- použití látek, které nezpůsobí celkové znecitlivění zvířete a následnou smrt
- ubití, ubodání a metody působící bolest a utrpení
- použití elektrického proudu, pokud ihned nenastane ztráta vědomí
- metody, které zvířeti znemožňují se dlouhodobě pohybovat a v důsledku toho dojde k usmrcení z nedostatku potravy, tekutin nebo jiných metabolických poruch

Utracení

Podle zákona o veterinární péči je utracením myšleno usmrcení bez vykrvení. Způsob utracení nesmí být v rozporu s předpisy na ochranu zvířat proti týrání a měl by být proveden bezbolestně.

4.3 Koně

4.3.1 Původ koní

Kůň je býložravý savec, lichokopytník, který patří do čeledi koňovitých (Equidae) spolu s osly a zebrami. „Vývoj koní začal před zhruba 60 miliony lety na americkém kontinentu, odkud se prapůvodní předci koní postupně rozšířili do ostatních částí světa.“²⁾ V průběhu desítek milionů let se z dávných předků

²⁾ WATSONOVÁ, M. G., LYON, R. a MONTGOMERYOVÁ, S. *Kůň*. 1. vyd. Fragment, 2003. ISBN 80-7200-486-7. s. 15

vyvinuly dnešní koně, rodu Equus.

Prapůvodním předkem koní byl Eohippus neboli prakůň, který žil v éře eocénu. Toto zvíře bylo jen o trochu větší než zajíc a živilo se především listy. Z Eohippa se postupně vyvinul o něco mohutnější savec Mesohippus. Dalším vývojovým stupněm byl Miohippus, který měl již delší končetiny, jež mu umožňovaly se rychleji pohybovat. Tento vývoj souvisel s přizpůsobením se probíhajícím změnám klimatu. Prvním pasoucím se koněm byl Merychippus. Posledním stupněm ve vývoji koní byl Pliohippus, který byl prvním savcem, jež měl na končetině jen jeden prst s kopytem.

4.3.2 Plemena koní

Podle stupně prošlechtění se rozlišují:

- *Primitivní plemena* – zachovávají si původní způsob života, jsou menšího vzrůstu a jsou velmi přizpůsobivá. Mezi tato plemena patří např. koně mongolští.
- *Zušlechtěná plemena* – promítá se u nich vliv přírodních podmínek. Jako zástupce těchto plemen lze uvést hucula.
- *Kulturní plemena* – jsou dlouhodobě šlechtěna podle chovných cílů. Jedná se o koně s dokonalými vlastnostmi. Do této skupiny spadají např. lipicáni.

Rozdělení plemen koní podle původu:

1. skupina koní mongolských – stepních

Jejich předkem je dosud žijící kůň Převalský tzv. kertak. Do této skupiny patří především plemena asijských koní, např. kirgizský kůň, baškirský kůň, sibiřský kůň, kazašský kůň. Jedná se o koně teplokrevné s lehčí stavbou těla. Využívají se k jezdeckví nebo jako koně do spřežení.

2. skupina koní orientálních – východních

Plemena této skupiny odvozují svůj původ od koně zvaného tarpan, který vyhynul koncem 19. století. Koně v této skupině jsou lehčího typu - koně sportovní, dostihoví, určené k jezdeckví. Z koní orientálních pocházejí i dnešní plnokrevníci, jež vynikají vytrvalostí a rychlostí.

4 podskupiny:

- koně iránské – např. kůň achaltekinský, iránský, afgánský kůň
- koně arabské – arabský plnokrevník, berberský kůň apod.
- koně angličtí – anglický plnokrevník, americký klusák, hanoverský kůň a další
- koně s krví starošpanělskou a staroitalskou – kladrubský kůň, lipicán, andaluský kůň atd.

3. skupina koní okcidentálních – západních

Předkem této skupiny je kůň západní (lesní). Patří sem koně těžkého typu, tzv. chladnokrevníci, např. kůň haflingský, slezský norik, český chladnokrevník. Používají se zejména jako tažní koně.

4. skupina koní nordických – severních

Tato skupina pochází z koně severského. Jedná se většinou o poníky, např. shetlandský pony, kůň huculský, fjordský kůň atd.

4.4 Chov koní v České republice

Chov lze obecně shrnout jako ošetřování, ustájení, výživa, plemenitba a šlechtění koní. Zahrnuje vlastní techniku chovu, tj. vytváření podmínek, ve kterých jsou zvířata držena a chována, zejména technologii ustájení a krmení. V neposlední řadě je chov označen pro populaci zvířat stejného stupně prošlechtění a zaměření.

Koně se zařazují do chovu po dosažení chovatelské dospělosti, to je u teplokrevných plemen ve 3 – 4 letech a u chladnokrevných koní ve 2,5 – 3 letech.

4.4.1 Vývoj chovu koní v ČR

První zmínky o přílivu koní do střední Evropy pocházejí již z 5. století. Naše země byly na přelomu starověku a středověku osídleny Slovany a chov koní se zde během dvou až tří století rychle rozšířil. Podobně jako v jiných zemích se chov koní zaměřoval na vojenskou potřebu, dopravu, zemědělství, ceremoniály nebo poselské služby. Postupně však kůň ztratil své uplatnění v těchto oblastech a začal být hojně využíván jako společník pro jezdecký sport.

Významným mezníkem bylo založení hřebčince v Kladrubech nad Labem roku 1579. Budování hřebčinců představuje značný zlom v chovu koní v Čechách. V 18. století se stává řídicí organizací zemského chovu koní vojenská správa. Ta kladla důraz na ušlechtilost a vytrvalost, proto se k nám dováželi ušlechtilí plemenní hřebci. K určitým změnám v chovných cílech dochází se vznikem Československé republiky roku 1918. Státní hřebčince spolupracují se zřizovanými chovatelskými svazy. Jezdecký sport dosahuje v období první republiky vysoké kvality a to na mezinárodní úrovni. Velmi negativně se v chovu koní promítly obě světové války. S nástupem mechanizace dochází k výraznému snižování početního stavu koní. Počet koní poklesl až na 4 %. V dnešní době je hlavním záměrem chov koní pro sportovní účely, tj. jezdecký sport.

4.4.2 Současné využití koní

V současnosti je spektrum využití koní velmi široké a rozmanité. Koně jsou používáni buď k chovu či k užitku. V jezdeckém sportu se lze věnovat mnohým disciplínám, kterými jsou např. dostihy (rovinové, překážkové, klusácké), parkury, drezura³, military⁴, pólo, voltiž⁵, vozatajství, westernové ježdění, distanční jízdy a jiné. Velmi prospěšná je tzv. hipoterapie – léčebná metoda, při které se využívá osobnost a pohyb koně k rehabilitaci pacientů tělesně postižených nebo s poruchami nervové soustavy. Tato metoda také pomáhá zmírnit následky po úrazech. Oblíbené je také rekreační ježdění, které umožňuje výcvik na jízdárně nebo vyjížděky do přírody. Koně se též uplatňují u jízdni policie, při natáčení filmů, v cirkusech atd. V zemědělství nebo k transportu se koní využívá již minimálně, význam mají zejména při těžbě dřeva v nepřístupných oblastech.

4.4.3 Chovatelské organizace

Do roku 1989 měla na starosti chov koní plemenářská organizace Státní plemenářský podnik v Praze. Po rozpadu této organizace začátkem 90. let vznikly chovatelské svazy, které doposud sdružuje Asociace svazů chovatelů koní (ASCHK). ASCHK se stala hlavní chovatelskou organizací a spadá pod ní okolo 2 000 členů, např. Národní hřebčín Kladruby nad Labem atd. Jednotlivá chovatelská sdružení vznikala podle regionů nebo podle plemen koní, jež chovají. Některé svazy jako Svaz českého teplokrevníka mají vytvořeny řády PK.

ASCHK se snaží propagovat chov koní, shromažďuje a vyhodnocuje chovatelské výsledky a provádí poradenskou činnost. Vedle Asociace svazů chovatelů koní působí v České republice několik dalších organizací, ve kterých jsou sdruženi chovatelé, a které vedou PK příslušného plemene. Mezi ty hlavní patří Jockey Club ČR nebo Česká jezdecká federace.

4.5 Minimální standardy v chovu koní

Každý kůň, který má být využit pro hospodářské nebo zájmové účely, musí být od narození přivykán na přítomnost člověka, kontakt s ním, na provádění základních chovatelských úkonů a používání různých pomůcek.³⁾

³ série cviků, při kterých dochází k maximálnímu souladu mezi jezdcem a koněm

⁴ soutěž jezdecké všestrannosti skládající se z drezury, terénní jízdy a parkuru

⁵ provádění speciálních cviků na neosedlaném koni (gymnastika na koni)

³⁾ § 5 vyhlášky č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z

<<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Ochranazvirat/208-2004.htm>>.

Předpokladem pro chov a využití koní je vybudování pohodlného a bezpečného ustájení. Součástí stáje by měly být boxy, sedlovna, přípravná krmiva a nedaleko od stáje by mělo být umístěno hnojiště. Stáje by měly být dobře větrané, osvětlené, suché, snadno dezinfikovatelné a udržované v čistotě. Z toho vyplývá povinnost zajistit pravidelnou výměnu podestýlky. Vhodnou podestýlkou jsou sláma, piliny nebo hobliny. Ustájovací prostor by měl být dostatečně prostorný (alespoň 3,5 x 3,5 m), aby si kůň mohl lehnout nebo mohl po stání přecházet. Dále musí být odstraněny veškeré ostré výčnělky, které by mohly koně zranit. Vnitřní uspořádání stáje a použitý způsob ustájení se odvíjí od účelu použití koní (jezdeckí, tažní, dostihoví) a plemene (sportovní, jezdecké). Ustájení může být volné, boxové, případně vazné. Volné ustájení se doporučuje pro klisny s hříbaty, hříbata po odstavu, popřípadě pro mladé koně až do doby, kdy jsou zařazeni do výcviku. Boxy jsou vhodné pro sportovní koně. Oba tyto způsoby ustájení se kombinují s pastvou nebo výběhem.

Při pastevním odchovu musí být zajištěn dostatečný zdroj čerstvé vody a výběh by měl mít k dispozici přístřešek, který by posloužil jako ochrana před deštěm a sluncem. Z pastviny musí být navíc odstraněny veškeré jedovaté rostliny. Ohrazení výběhu a jeho prostory by měly být zbaveny nebezpečných předmětů a upraveny tak, aby nedošlo ke zranění koně. Celoroční ustájení pouze ve výběhu je možné jen u původních rustikálních plemen, jestliže byli tomuto způsobu v daných klimatických podmínkách ještě před zimou navykáni.

Vazné ustájení, které je nejméně vhodné, se používá minimálně pouze u pracovních koní a je třeba jej kombinovat s dostatečným pohybem ve výběhu či na pastvině. V tomto typu ustájení se používá vazná ohlávka nebo nákrční řemen připevněný provazem ke kruhu zabudovaného ve zdi. Uvazování koní řetězem se nepoužívá. Koně ve volných stájích a boxech se uvazují jen při podávání jadrného krmiva nebo při čištění. Hříbata však nesmí být v době do odstavu trvale uvazována a nesmí jim být nasazován náhubek.

Všichni ustájení koně musí mít pravidelný a odpovídající pohyb. Množství pohybu se odvíjí od typu koně, váhy nebo požadované práce. Smyslem výcviku je dosažení a udržení takové kondice, která koni umožní vykonávat požadovanou práci bez problémů. K náročnějším výkonům musí být kůň postupně připraven prostřednictvím naplánovaného tréninkového programu.

Důležité je nejen vhodné ustájení či pohyb, ale i s tím související řádná péče o koně, tzn. pravidelné čištění k tomu určeným náčiním, a výživa. Zvláštní pozornost je třeba věnovat stavu kopyt. K preventivním opatřením patří kontrola stavu kopyt před návratem do ustájovacích prostor a pravidelná podkovářská úprava. Kůň musí mít stále k dispozici čerstvou vodu. Potřeba pitné vody se pohybuje v rozmezí 20 – 50 litrů denně. Co se týče krmení, je vhodné krmit v menších dávkách a častěji. Důležité je dodržet každodenní krmení ve stejnou dobu. Základní složkou potravy by měla být objemová píce jako je seno, které lze doplnit o jadrná krmiva (oves, otruby, ječmen) nebo krmné směsi. Krmení by mělo být pestré a stravitelné. Je třeba jej přizpůsobit energetickým výdajům, tedy pracovní zátěži, ale i kondici, velikosti nebo věku koně. Bezprostředně po krmení

nebo přivedení z pastvy by se s koněm nemělo pracovat nebo by neměl být přepravován.

Veškeré vybavení, pomůcky a používané nástroje by měly odpovídat stavbě těla, věkovým schopnostem a výkonnosti koně. Nesmí koni způsobit poranění. Není dovoleno používat pomůcky způsobující elektrický impuls, ostruhy s ostrými hroty či výběžky.

4.6 Povinnosti chovatelů

Zákon o veterinární péči vymezuje tyto povinnosti chovatele:

- chovat zvířata v prostředí a podmínkách, které respektují a vycházejí ze zdravotního stavu, potřeb zvířat, nezpůsobují mu utrpení a přispívají k celkové pohodě
- zajímat se o zdravotní stav zvířat a v případě nutnosti poskytnout první pomoc a zavolat veterinárního lékaře
- zabránit vzniku a šíření nákaz či jiných onemocnění
- být nápomocen a zajistit takové podmínky, aby mohlo dojít k vyšetření, očkování nebo jinému veterinárnímu zákroku
- podávat léčiva a jiné přípravky vydávané na předpis jen se souhlasem veterináře
- zařídit vyšetření zvířete veterinářem, pokud toto zvíře poranilo člověka
- pro přirozenou plemenitbu, k přenosu embryí a inseminaci použít zvířata, která na základě vyšetření splňují podmínky dané zákonem a právními předpisy
- umožnit veterináři kontrolu zdraví a hygieny plemenitby
- zajistit pravidelné čištění, dezinfekci, dezinsekci a deratizaci stájí, ve kterých jsou zvířata chována, a dále čištění nástrojů, pracovních pomůcek, s kterými zvířata přijdou do kontaktu
- napájet zvířata vodou, která nemůže ohrozit jejich zdraví, a ke krmení používat pouze zdravotně nezávadná krmiva
- evidovat zvířata a vést záznamy o druhu, pohlaví, identifikačních číslech, počtech zvířat
- oznámit zahájení a ukončení podnikatelské činnosti alespoň 30 dní předem na okresní veterinární správě (v případě, že chovatel chová koně za účelem podnikání)
- zajistit ošetření zvířat u osoby k tomu způsobilé

4.7 Označování a evidence koní

Chovatelé jsou povinni, jak stanovuje vyhláška č. 136/2004 Sb., zajistit označení koní, evidovat svá hospodářství, vést záznamy o plemeni, jeho přemísťování a uchovávat je po dobu tří let. Z hlediska plemenitby je nutné předávat ústřední evidenci koní (ÚEK) údaje, jež se týkají narození, původu, druhu, pohlaví, identifikačních čísel, počtu a případných změn. Dále je třeba doplňovat a upravovat údaje uvedené v průkazu koně, který musí každý majitel koně vlastnit.

Koně se označují jedním ze dvou uvedených způsobů:

- slovním a grafickým popisem se stanovením genetického typu (většina westernových plemen koní)
- slovním a grafickým popisem s výžehem (provedení výžehu se řídí PK, v níž je kuň zapsán nebo registrační knihou koní, v případě ostatních koní)

Při označování koní je třeba splnit tyto požadavky:

- Narodí-li se hříbě, je nutné ho nechat označit ještě před odstavením a to nejdéle do 8 měsíců stáří.
- Ve slovním popisu musí být uvedeny základní barvy, vrozené a získané odznaky, charakteristika jednotlivých částí těla (hlava, krk, tělo a končetiny). Slovní popis má na starosti osoba pověřená ÚEK.
- Grafický popis obsahuje nákres vrozených a získaných odznaků a chlupových vírů, které jsou charakteristické pro tělo koně. Provádí jej opět inspektor vybraný ÚEK.
- Při jakékoliv změně v slovním či grafickém popisu je třeba zajistit opravu u osoby, která označování provádí. Změnu je třeba opravit v průkazu koně a zaznamenat do „Hlášení o registraci koně narozeného v ČR“. Toto hlášení se ode dne opravy odesílá na adresu ústřední evidence, která se nachází ve Slatiňanech.

Označování koní včetně jejich registrace v registračních knihách provádějí:

- a) *uznaná chovatelská sdružení*, která mají pověření od Ministerstva zemědělství k vedení plemenných knih, např. Svaz chovatelů starokladrubského koně, Jockey Club, Česká klusácká asociace, Svaz chovatelů slovenského teplokrevníka, Svaz chovatelů Shagya-arabů atd. Klusáci a angličtí plnokrevníci se do registrační knihy koní nezapisují.
- b) *společnost Equiservis Konzulent s.r.o.*, která zajišťuje označování a registraci ostatních plemen, pro které se vede PK v ČR, a plemen, která nepřísluší do žádné plemenné knihy (koně bez původu, kříženci), amerických nebo málopočetných plemen. Označování a registraci provádí inspektoři chovu koní nebo jimi pověřené osoby splňující odborné předpoklady pro výkon této činnosti.

4.7.1 Označování a registrace koní zapsaných v PK ČR

Označování těchto koní se řídí jednotlivými řády plemenných knih. Na základě doložení připouštěcího lístku se provede registrace v registrační knize a v ÚE. Jedná se o tzv. registraci připouštěcím lístkem. V případě, že je hříbě narozeno z inseminace a embryotransferu, je navíc požadováno osvědčení o ověření správnosti původu koně.

U narozených hříbat (kromě anglických plnokrevníků a klusáků) zasílá majitel do 21 dnů ode dne narození 3. připouštěcí lístek osobě pověřené označením a registrací koní. Tato osoba poté provede označení ve stanovené době (do 8 měsíců) a to způsobem, který předepisuje řád PK pro jednotlivá plemena. Údaje o registraci včetně slovního a grafického popisu jsou následně zaznamenány do 4. připouštěcího lístku, který se zasílá na ÚE k vystavení potvrzení o původu a průkazu koně.

V případě narození anglického plnokrevníka nebo klusáka zasílá majitel do 21 dnů po narození hříběte 3. kopii připouštěcího lístku do sdružení, které vede PK anglických plnokrevníků nebo klusáků (Jockey Club, Česká klusácká asociace). Následně majitel získá identifikační kartu hříběte, do které je nutno zajistit slovní a grafický popis. Dále je třeba zabezpečit ověření původu koně. Vyplněná karta se následně zašle uznanému chovatelskému sdružení a to vydá majiteli průkaz koně.

4.7.2 Označování a registrace koní narozených v ČR, kteří nejsou evidováni v žádné z PK ČR

Koně se v tomto případě označují slovním a grafickým popisem a výžehem do pravé sedlové krajiny, kde se provede výžeh čísla registrační knihy koní. Pod tímto číslem bude číslo pořadové, pod kterým je kůň zapsán v registrační knize. Pokud si majitel nepřeje označit koně výžehem, uvede se jen slovní a grafický popis se stanovením genetického typu. Registrace a označení koně jsou provedeny pověřeným pracovníkem, který koně zapíše do registrační knihy koní. Pokud není k dispozici připouštěcí lístek, je vyplněn formulář „Hlášení o registraci koně narozeného v České republice“. Hlášení se následně pošle, spolu s osvědčením o stanovení genetického typu nebo s osvědčením o ověření původu (je-li požadováno), na adresu ÚE. Ta vyhotoví průkaz koně do 28 dnů od doručení registračního formuláře.

Koně, jež se narodí v České republice, ale jsou zapsaní v PK v zahraničí, se registrují výše uvedeným způsobem. Pokud kůň již vlastní průkaz, který byl vystaven v zahraničí v souladu s předpisy Evropských společenství (ES), vyplňuje se pouze výše zmíněné hlášení. To se i s průkazem zasílá na ÚE, která koně zaregistruje a průkaz vrací majiteli.

Označování a registrace koní přemístěných z jiných členských států nebo dovezených ze třetích zemí a hlášení změn se řídí vyhláškou č. 136/2004 Sb. a pokyny ústřední evidence.

4.8 Veřejná vystoupení a svody koní

Veřejná vystoupení a svody se pořádají zejména za účelem výběru vhodných jedinců do dalšího chovu a jejich ohodnocení. Posouzení koní se řídí druhem pořádaného vystoupení. Jednotlivé akce zároveň poskytují přehled o současné kvalitě chovatelství, slouží k propagaci chovatelské práce a vytvářejí prostor pro chovatelské soutěžení.

4.8.1 Rozdělení

- *bonitace* – posouzení exteriéru
- *výkonnostní zkoušky* – posuzování je u jednotlivých plemen prováděno podle platných chovných standardů řádů PK
- *výstavy, aukční trhy, propagační veřejná vystoupení a soutěže*
 - propagační dostihy, propagační předvádění koní, jezdecké, vozatajské jízdy a soutěže (voltiž, westernové disciplíny, soutěže všestrannosti, drezurní a skokové soutěže, formanská jízda, tah klády a jiné)
 - zvláštní druhy jezdeckých akcí organizovaných ve volném terénu
 - Hubertova jízda - „hon na lišku“
 - parforsní hon
 - pushball („koňská kopaná“), pólo

4.8.2 Povinnosti pořadatelů

Povinností pořadatelů podle Řádu ASCHK je:

- oznámit alespoň 14 dní před konáním veřejného vystoupení příslušnému orgánu veterinární správy místo, datum konání, druh a počet zúčastněných zvířat; vystoupení se nemůže pořádat bez souhlasu místně příslušné obce
- řídit se platnými právními předpisy na ochranu zvířat, ale i řádem svodu
- zajistit a zkontrolovat místo určené k vykládání koní
- zajistit dostatek krmiva a zdravotně nezávadné vody
- zařídit bezpečné ustájení s podestýlkou, kam nebudou mít vstup nepovolané osoby
- vytvořit podmínky pro poskytnutí první pomoci zvířatům a provádění veterinární péče
- vyhradit prostor pro poraněné a nemocné koně

- vymezit dostatečný prostor určený k předvádění a posuzování koní, aby při manipulaci nedošlo ke zranění zvířat
- umožnit parkování dopravních prostředků a přepravních přívěsů na předem určeném místě
- zabezpečit prostory pro návštěvníky a další osoby, které se konkrétních akcí účastní, tak aby nedošlo k újmě na jejich zdraví; současně zaručit, aby nebylo ohroženo zdraví a pohoda zvířat
- v případě vícedenního trvání veřejných vystoupení a svodů je nezbytné alespoň jedenkrát denně kontrolovat zdravotní stav zvířat, prohlížet technologická zařízení a jiné pomůcky a případně odstranit jejich závady
- pořadatel má právo vyloučit z konaných vystoupení či svodů zvíře, které svým chováním ohrožuje bezpečnost osob nebo ostatních zvířat
- nepovolit účast koním, kteří jsou pod vlivem zakázaných látek, klisnám, pokud jsou v říji, nebo zvířatům, která nebyla na konanou akci náležitě připravena
- zabezpečit dodržování veterinárních podmínek, podkovářskou službu a veterinární péči
- pořadatel je oprávněn na doporučení veterináře nepřijmout nemocné zvíře

Pokud pořadatel shledá, že došlo k porušení povinností stanovených předpisy, řádem či zákonem, je oprávněn vystoupení nebo svod zvířat pozastavit až do provedení nápravy. Důvodem k zastavení či ukončení vystoupení je nadměrné pobízení unaveného zvířete, použití dopingů nebo odepření zkoušky na doping, použití nedovolených pomůcek atd. Osobu, která podmínky porušila, pořadatel diskvalifikuje, koně taktéž vyřadí a vše oznámí příslušnému orgánu – Krajské veterinární správě (KVS).

4.8.3 Náležitosti Řádu ASCHK

V Řádu pro ochranu zvířat při veřejném vystoupení nebo svodu, který se řídí vyhláškou č. 5/2009 Sb. by mělo být uvedeno:

- Organizátor (právnícká osoba) uvádí název a sídlo. V případě fyzické osoby se uvede jméno, příjmení a trvalý pobyt, popřípadě kontakt.
- Pokud organizátor neodpovídá za přípravu a průběh veřejného vystoupení nebo svodu zvířat a za dodržování a kontrolu řádu ochrany zvířat, uvede se jméno osoby odpovědné za zajištění ochrany zvířat a způsob, jakým byl pořadatel pro veřejná vystoupení a svody ustanoven.
- Řád by měl obsahovat druh, případně pohlaví a věk zvířat, která se svodu či veřejného vystoupení účastní. Zároveň je řád doplněn o přehled koní, kterým se účast nepovoluje.
- Způsob manipulace se zvířaty a způsob zabezpečení proti úniku.

- Popis použitého zařízení – objekt nebo prostor, kde se bude akce konat (zjištění zdroje vody, vybavení), popis povolené výstroje, pomůcek a způsob jejich použití, který nesmí koně ohrozit.
- Popis prostor pro ustájení koní, jejich velikosti, vybavení, způsob a četnost krmení a napájení, zabezpečení pohody a ochrany zvířat v prostorách určených k svodu či veřejnému vystoupení, způsob ochrany proti utrpení zvířat.
- Zajištění ochrany zvířat při přepravě na svody a veřejná vystoupení, rozměry použitého zařízení a jeho vybavení.
- Způsob poskytnutí první pomoci chovatelem a veterinární péče provedené veterinářem.
- Kontrola dodržování řádu a způsob poučení aktivně zúčastněných osob.
- Podmínky, za kterých je pořadatel oprávněn svod zvířat nebo veřejné vystoupení dočasně pozastavit, případně vyloučit osobu, jež předpisy porušila, a vyřadit i jejího koně.
- Platnost a účinnost řádu, podpis oprávněné osoby a schvalovací dodatek Ústřední komise na ochranu zvířat.

4.9 Ochrana koní při přepravě

Transport je důležitým faktorem, který ovlivňuje výkonnost, zdraví a pohodu zvířat. Přeprava koní musí probíhat v souladu se zákonem na ochranu zvířat proti týrání, s vyhláškou č. 04/2009 Sb. a předpisy ES. Dozor nad plněním povinností vymezených pro přepravu koní vykonávají orgány veterinární správy.

Dle zákona č. 246/1992 Sb. vyplývá pro řidiče nebo průvodce silničních vozidel povinnost zúčastnit se školení, složit zkoušku, na základě které lze získat „Osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel“ v souladu s předpisy ES. Tato povinnost se nevztahuje na osoby převážející zvířata do vzdálenosti 65 km.

Při dlouhotrvajících cestách (nad 8 hodin jízdy) je přepravce povinen mít ve vozidle k dispozici tyto doklady: povolení přepravce živých zvířat od KVS (TYP 2), průkaz koně, vyplněný rejstřík vozidla, osvědčení o schválení dopravního prostředku a osvědčení o způsobilosti. Ve vozidle musí být zpracovány nouzové plány. Dále pro řidiče/průvodce vyplývá z nařízení Rady ES povinnost vést knihu jízd a používat navigační systém.

4.9.1 Přepravní prostředky

Doprovodce je povinen pro silniční přepravu koní zajistit dopravní prostředky,

kteře byly zkonstruovány tak, aby nedošlo ke zranění a utrpení zvířat. Přepravní prostředky musí koně chránit před nepříznivým počasím, musí být čisté a dezinfikované. Měly by být dále vybaveny izolovanými stěnami z důvodu zajištění a zachování stálé vnitřní teploty. Zvířata musí být zabezpečena před únikem nebo vypadnutím z dopravního prostředku.

Vnitřek vozu samotný box musí mít pevnou, nekluzkou podlahu, pokrytou vhodnou podestýlkou, která by zabránila prosakování moči a výkalů. Stav boxu je nutné z bezpečnostních důvodů pravidelně kontrolovat. Je také nezbytné zajistit, aby dovnitř vozu proudilo potřebné množství vzduchu. Dále je vhodné nechat opatřit stěny stání měkkým obložením, od 75 cm nad zemí až do výše hřbetu koně. Samozřejmostí je také vyčlenění dostatečného prostoru (přiměřená délka, šířka, výška) odpovídajícího vzrůstu koní a naplánované cestě.

Požadavky na velikost prostor pro přepravu koní

- *silniční a železniční přeprava*

Tabulka 1

Kategorie zvířat	Min. podlahová plocha na jedno zvíře v m ²	Min. rozměry stání na jedno zvíře v m
Dospělí koně	1,75	0,7 x 2,5
Mladí koně (6 – 24 měsíců) - cesty do 48 hod. - cesty delší než 48 hod.	1,20 2,40	0,6 x 2,0 1,2 x 2,0
Poníci (do 144 cm výšky v kohoutku)	1,00	0,6 x 1,8
Hříbata (do 6 měsíců)	1,40	1,0 x 1,4

Zdroj: Nařízení rady ES č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech, kap. 7

- *lodní přeprava*

Tabulka 2

Hmotnost zvířat v kg	Min. podlahová plocha na jedno zvíře v m ²
200 – 300	0,900 – 1,175
300 – 400	1,175 – 1,450
400 – 500	1,450 – 1,725
500 – 600	1,725 – 2,000
600 – 700	2,00 – 2,250

Zdroj: Nařízení rady ES č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, kap. 7

- *letecká přeprava*

Tabulka 3

Hmotnost zvířat v kg	Min. podlahová plocha na jedno zvíře v m ²
do 100	0,42
100 – 200	0,66
200 – 300	0,87
300 – 400	1,04
400 – 500	1,19
500 – 600	1,34
600 – 700	1,51
700 – 800	1,73

Zdroj: Nařízení rady ES č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, kap. 7

4.9.2 Vlastní přeprava

Vozidlo přepravující koně by mělo být označeno nápisem „Transport zvířat“ („Transport živých zvířat“) a případně se doplní o doporučený symbol viz. obrázek⁶.

Přepravovat se mohou pouze ta zvířata, která jsou způsobilá, tzn. zvířata pohyblivá a schopná přepravy. Při přepravě je zakázáno používat násilí a takových metod, které zvíře stresují, způsobují mu utrpení či zranění.

V případě, že kůň během přepravy onemocní nebo se zraní, je nutné mu poskytnout první pomoc a zajistit veterinární ošetření. Řidič vozidla může během silniční přepravy převzít funkci ošetřovatele.

Na cestu je vhodné koni ovázat nohy bandážemi a vybavit jej příkrývkou. Kůň může být přepravován zcela volně či uvázan na ohlávku. Při převozu více jak jednoho koně, je třeba koně od sebe oddělit příčkami, zejména je-li přepravován hřebec spolu s klisnou v říji. Výjimkou jsou klisny cestující se svými hříbaty.

Chovatel musí během přepravy, zvláště u dlouhotrvajících cest, obstarat pro koně dostatečné množství nezávadné vody a krmiva. Kone lze přepravovat nejvýše 24 hodin v kuse. Během takto dlouhé cesty je nutné zajistit napojení a v případě potřeby nakrmení každých 8 hodin jízdy. Zvířata také musí mít možnost odpočinku ve vhodných intervalech.

Při vnitrostátním převozu zvířat k porážce na jatka nesmí doba trvání cesty přesáhnout 8 hodin. Po uplynutí vymezené doby musí být zvířata vyložena, nakrmena a napojena. Samozřejmostí je také poskytnutí odpočinku po dobu alespoň 24 hodin.

4.9.3 Vykládání, nakládání a manipulace

Zařízení určené k nakládce a vykládce nesmí koni způsobit zranění. Nakládací rampa by měla být čistá a dezinfikovaná, stabilní, snadno přístupná a její povrch musí být protiskluzový. Maximální úhel sklonu rampy nesmí přesáhnout 20° a výšková nerovnost 25 cm. Je zakázáno při manipulaci s koňmi zvířata bít nebo kopat, tahat za uši, končetiny nebo ocas, zavěšovat je pomocí mechanických prostředků nebo jim ubližovat jiným způsobem.

⁶ Zdroj: Ministerstvo zemědělství, <http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=72&typ=1&val=25529&ids=0>

4.10 Šlechtění a plemenitba

Cílem plemenářské práce je udržení a zlepšení chovaných populací plemen. Výběrová kritéria jsou zaměřena na užitkovost a exteriér. Šlechtění má v chovu koní specifický význam. Jeho podstatou je výběr jedinců požadovaného genotypu s cílem zachovat, případně stupňovat jeho typické vlastnosti.⁴⁾ Tento výběr jedinců se označuje jako plemenný výběr. Předmětem selekce v chovu koní jsou v rámci exteriéru a užitkovosti tyto vlastnosti: typ, rámec a stavba těla koně, konstituce, ukazatele plodnosti a výkonnost.

4.10.1 Metody a způsoby plemenitby

Plemenitba je záměrné rozmnožování koní, které se řídí chovnými cíli. Nejrozšířenější metodou v chovu koní jsou různé formy čistokrevné plemenitby – příbuzenská, liniová, osvěžení krve. V menším rozsahu se používají některé modifikace křížení. Čistokrevná plemenitba je označení pro připouštění klisen s plemeníky téhož plemene s cílem dosáhnout dědičného ustálení v rozhodujících morfologických a fyziologických vlastnostech. Křížení lze definovat jako páření jedinců pocházejících z různých populací. Rozlišuje se mezi plemenné křížení, tedy páření klisen a plemeníků rozdílných plemen. Druhou formou je mezidruhové křížení, při němž dochází k páření např. koně s oslem.

Mezi způsoby plemenitby patří:⁵⁾

- přirozená plemenitba (připouštění „z ruky“)
- inseminace čerstvým spermatem
- inseminace zchlazeným spermatem
- inseminace zmrazeným spermatem
- embryotransfer

V chovu anglického plnokrevníka se povoluje pouze přirozená plemenitba. U ostatních plemen jsou dovoleny všechny výše uvedené způsoby.

K přirozené plemenitbě se používají pouze plemeníci zapsaní v ústředním registru plemeníků a evidovaní v PK, nebo jejich sperma. Registrace se provede na základě žádosti majitele. Registr plemeníků vede organizace pověřená vedením ÚEK.

Přirozenou plemenitbu koní si chovatelé mohou zajišťovat sami. Musí však vést záznamy o jejím provedení a předat je osobě pověřené vedením ÚE.

⁴⁾ DUŠEK, J. a kol. *Chov koní*. 2. vyd. Praha: Brázda, 2007. ISBN 978-80-209-0352-5. s. 146

⁵⁾ MISAŘ, D. a JISKROVÁ, I. *Chov a šlechtění koní*. 1. vyd. Brno: MZLU, 2001. ISBN 80-7157-510-0. s. 158

Inseminaci provádí pověřená osoba, která je odborně způsobilá k výkonu této činnosti. Je povinna dodržet stanovené technologické a hygienické postupy při inseminaci a skladování inseminačních dávek. Dále vede záznamy o uskutečněné inseminaci, které předá chovateli a osobě pověřené vedením ÚE. Chovatelé mohou provádět inseminaci vlastních klisen sami, ale musejí dodržet předepsané podmínky.

Kontroly na úseku plemenitby a šlechtění, tzn. kontroly dodržování povinností daných plemenářským zákonem, provádí Česká plemenářská inspekce.

4.10.2 Úloha klisny

Koně patří mezi sezónně polyestrická zvířata, což znamená, že pohlavní cyklus klisny je do značné míry ovlivněn ročním obdobím. Reprodukční období nastává počátkem jara. V této době se pohlavní cyklus objevuje v pravidelných intervalech. Na podzim pohlavní cyklus ustává a dochází k pohlavnímu klidu. Říje klisny zpravidla trvá 3 - 7 dní a opakuje se v pravidelných intervalech 18-21 dnů. V období říje by klisna měla být připuštěna hřebcem. Březost klisny trvá 11 měsíců a několik dní, v průměru 333 dní. Rodí se jedno hříbě, jehož porodní hmotnost se pohybuje od 40 do 60 kg.

4.10.3 Péče o hříbě

Odchov sajících hříbat začíná narozením hříběte a končí jeho odstavem. Rozlišují se čtyři fáze dané rozdílným způsobem výživy a spotřebou krmiva:

- mlezivové období
- období mléčné výživy
- období přechodu na krmiva rostlinného původu
- odstav

Mlezivové období trvá 5-7 dnů. Po tuto dobu je jedinou potravou hříběte mlezivo (kolostrum) bohaté na vitaminy a obsahující přirozené ochranné látky. Ve fázi mléčné výživy se mlezivo mění na zralé klisní mléko. Ve věku 2 týdnů až 1 měsíce začíná hříbě napodobovat matku a okouší její potravu. Postupně dochází k růstu spotřeby ovsu a sena, což je dáno i poklesem produkce mléka u klisny. Ve 4-5. měsíci hříbě konzumuje převážně rostlinná krmiva, mléko je pouze doplňkem. Poslední fází je odstav, ke kterému dochází ve věku 6 až 8 měsíců, kdy již hříbě dokáže samo přijímat potravu. Je vhodné hříbě i klisnu na odstav ohleduplně připravovat zhruba měsíc předem. Před odstavem je nutné hříbě nechat odčervit a označit.

K odchovu hříbat slouží specializované zařízení tzv. hříbárna, kterou tvoří volné stáje. Hříbata starší jednoho roku jsou ustájena odděleně podle pohlaví. Při odchovu odstávčat a mladých koní je důležité pro dosažení optimálního růstu

a vývinu koně pravidelně sledovat zdravotní stav, zejména kontrolovat stav kopyt a pohybové ústrojí hříbat. Neméně podstatné je i zajištění dostatečného pohybu. Do výcviku se zařazují koně specializovaných plemen (angličtí plnokrevníci) již ve věku 18 až 20 měsíců. U teplokrevných koní je to až ve věku 3 let. Cílem výcviku je příprava koně pro sportovní účely nebo pracovní využití.

4.11 Řád Plemenné knihy

4.11.1 Zápisy do PK

Podmínky pro zapisování do PK se opírají o Řády plemenných knih jednotlivých plemen, o rozhodnutí Rady PK příp. o Šlechtitelský program, ve kterém je definován způsob plemenitby a zaměření chovu.

Zápis plemenných hřebců

Hřebci se zapisují do PK jednotlivě na základě přihlášky podané chovatelem tohoto hřebce nebo majitelem spermatu importovaného do ČR. Do PK se zapisují hřebci určené k plemenitbě. O výběru hřebců a jejich zápisu rozhoduje chovatelská komise na svodech, při zkouškách hřebců nebo v chovatelských zařízeních. Výběr je prováděn způsobem, který je předepsán ve šlechtitelském programu.

Při rozhodování o výběru do plemenitby je nutné předložit potvrzení o původu s minimálně čtyřmi generacemi předků, doklad o genetickém typu hřebce a výsledek zkoušek výkonnosti podle požadavků uvedených ve šlechtitelském programu, pokud je pro daného hřebce požadován. Rozhodujícím kritériem je i hodnocení vnějších znaků (tělesná stavba, korektnost chodů atd.).

Zápis klisen

Klisny se stejně jako hřebci zapisují do PK jednotlivě na základě přihlášky podané chovatelem. Hodnocení a zápis klisen provádí chovatelská komise především na svodech, při zkouškách výkonnosti nebo v chovatelských zařízeních. Zařazení do příslušného oddílu PK se řídí podmínkami uvedenými ve šlechtitelském programu. Klisny se zapisují do plemenné knihy nejčastěji v kalendářním roce, kdy dovrší 3 let a více. Při zápisu chovatel předkládá potvrzení o původu klisny, výsledek hodnocení a případně výsledky zkoušek výkonnosti či jiné podklady, které ovlivní zařazení klisny do jednotlivých oddílů plemenné knihy.

4.11.2 Členění PK

Plemenná kniha se dělí na PK hřebců a klisen. Plemenná kniha klisen se navíc člení do tří oddílů – Hlavní plemenná kniha klisen, Plemenná kniha klisen a Pomocná plemenná kniha klisen.

Plemenné knihy dále zahrnují:

- *rejstřík chovatelů* – zde se evidují všechny chovy přihlášené do PK
- *připouštěcí rejstřík* – obsahuje všechna připuštění, inseminace a embryotransfery; je tvořen jednotlivými připouštěcími lístky
- *plemenný registr* – slouží k registraci potomstva hřebců a klisen zapsaných v PK

4.12 Porušení povinností vyplývajících ze zákona na ochranu zvířat proti týrání

4.12.1 Přestupky

Fyzická osoba se dopustí přestupku pokud:

- týrá zvíře
- nezabrání týrání zvířat nezletilými nebo nezpůsobilými osobami, za které odpovídá
- usmrtí zvíře z důvodů, které nejsou uvedené v zákoně

V těchto případech hrozí sankce ve výši až 500 000 Kč. Pokutu do 200 000 Kč je možné uložit za propagaci týrání nebo za provádění nedovolených pokusů na zvířatech. V ostatních případech, jako je např. maření výkonu pracovníka provádějící kontrolu, se ukládá pokuta do 50 000 Kč.

4.12.2 Správní delikty

Ze správních deliktů se zodpovídají právnické či podnikající fyzické osoby. Správního deliktu se dopustí, pokud týrají zvíře nebo nesplní jiné povinnosti vyplývající ze zákona na ochranu zvířat proti týrání. Při porušení těchto povinností se ukládá peněžitý trest do 500 000 Kč. Propagace týrání je pokutována částkou do 200 000 Kč a kromě pokuty lze za tento přečin udělit zákaz činnosti nejdéle na 5 let. Za další delikty hrozí pokuta do 50 000 Kč.

Výše pokuty právnické osoby závisí na způsobu, jakým byl delikt spáchán, a na následcích plynoucích z tohoto činu. Viník odpovídá za správní delikt do 2 let od shledání porušení zákona, nejpozději do 4 let ode dne, kdy ke správnímu deliktu došlo. Pokutu je nutné splatit do 15 dnů ode dne, kdy bylo o jejím uložení rozhodnuto nabytím právní moci.

Podle trestního zákona je týrání zvířat trestným činem, za který může být pachatel odsouzen k odnětí svobody na jeden rok nebo až dva roky (dojde-li k týrání zvířete na veřejném místě), k peněžitému trestu nebo zákazu činnosti.

5. OCHRANA A CHOV KONÍ V PRAXI

5.1 Vyhodnocení výsledků

Jste seznámeni s obsahem následujících dokumentů?

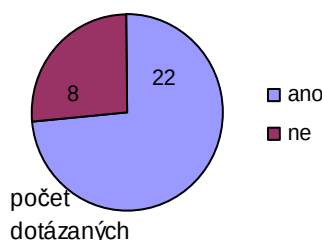
- Zákon na ochranu zvířat proti týrání – 25 dotázaných ze 30
- Řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení – 14 dotázaných
- Řád plemenné knihy některého plemene – 18 dotázaných

Co považujete za problém v současné právní úpravě týkající se chovu a ochrany koní?

Názory:

- Drtivá většina dotázaných chovatelů považuje za největší problém příliš nízké tresty za porušení povinností stanovených zákonem na ochranu zvířat proti týrání.
- Právní norma podle respondentů dostatečně nepostihuje týrání zvířat a jiné nevhodné chování lidí ke zvířatům. V této souvislosti uvádějí chovatelé názor, že v případě pochybení a prokázaného týrání zvířete by bylo vhodné zabavit koně majiteli a dát jej k adopci.
- „Právní úprava nemá zásadní problémy, spíše je problém v jejím dodržování a vymáhání.“, jak uvádí jeden z dotázaných. Chovatelé kritizují přístup úřadů a kontrolních orgánů k problematice týrání. Shodují se, že často dochází k ututlání případů. Řeší se banality jako kontroly, zda majitel má průkaz koně, ale zdravotnímu stavu koně již není příliš věnována pozornost.
- Jako problém byla v dotaznících také uváděna nedostatečná informovanost a osvěta majitelů koní.

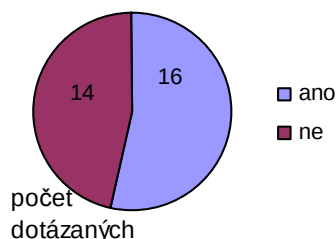
Má podle Vás současná legislativa nějaké nedostatky, mezery v oblasti ochrany zvířat proti týrání, přepravy nebo označování koní?

Nedostatky se podle respondentů z řad majitelů koní týkají opomíjených kontrol u chovatelů nebo během přepravy zvířat. Problematická je především přeprava zvířat na jatka nebo na delší vzdálenosti. Nepřiměřená je také výše sankcí za prokázané týrání a za porušení plemenářského zákona (připouštění bez oprávnění). Dále chovatelé kritizují povinné výžehy při označování koní a poměrně

složitou registraci, která je navíc zpoplatněná. Komplikovaným se také jeví proces registrace plemeníků v ústředním registru a jejich zápisy do PK.

Myslíte si, že by měli mít chovatelé koní obecné povědomí o některých podmínkách, které předepisuje vyhláška o ochraně zvířat při přepravě?

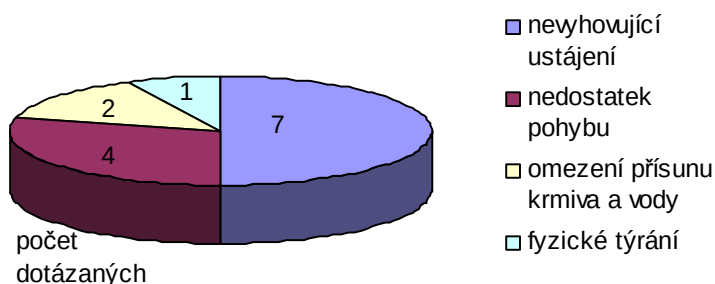
16 respondentů souhlasí, že chovatelé by měli mít obecné povědomí o požadavcích, které jsou pro přepravu koní dané právními předpisy. Pro přepravce je znalost příslušné vyhlášky samozřejmostí a nutností. Majitelé připojují názor, že dodržování těchto podmínek by mělo být řádněji kontrolováno.

Víte, jaké požadavky mají být splněny při označování a registraci narozených hříbat?

- Do jakého věku musí být hříbě označeno?
- Je průkaz koně povinný pro všechny koně?
- Která instituce má na starosti označování a evidenci koní?

Takřka všichni dotázaní chovatelé a majitelé koní správně zodpověděli, že hříbě musí být označeno do 8 měsíců od narození, průkaz koně je povinný a označováním a registrací se zabývá ÚE ČR.

Setkali jste se ve svém blízkém okolí s týráním koní?

Takřka polovina respondentů se ve svém okolí setkala s různými formami týrání koní. Nejčastěji se vyskytují případy neuspokojivých podmínek ohledně ustájení, které neodpovídá potřebám koní, např. příliš malé boxy. Dále dochází k nadměrnému držení koní v boxech. Minimálně dochází podle dotázaných

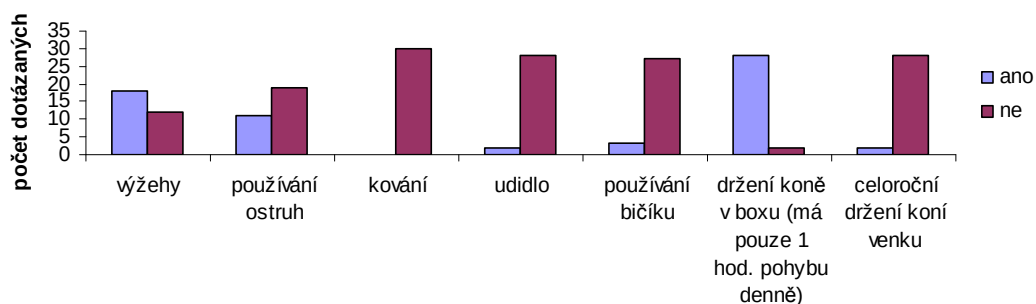
majitelů koní k omezování přísunu krmiva a vody a s fyzickým týráním se setkal jen jeden z majitelů koní. Tyto případy bývají často označeny pouze jako nevhodné podmínky k chovu, nikoliv jako prokázané týrání.

Co by mohlo vést k zamezení (snížení množství případů) týrání koní?

Převážná většina chovatelů si myslí, že k týráním koní by tak často nedocházelo, pokud by KVS prováděla důslednější a častější kontroly a pokud by týrání bylo přísněji postihováno. Dalšími možnostmi vedoucími ke snížení množství případů týrání je vzdělávání veřejnosti (na veletrzích, seminářích...) nebo srozumitelnější výklad zákonů a vyhlášek. Řešením by podle zhruba třetiny dotázaných mohlo být vydávání licence majitelům, kteří vlastní dva a více koní. K poslední variantě, která navrhuje kontroly koní na veřejných vystoupeních, se příliš mnoho chovatelů nepřiklání.

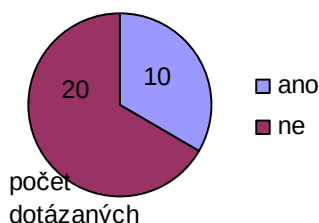
Co by se podle Vás dalo označit jako týrání koní v běžné praxi?

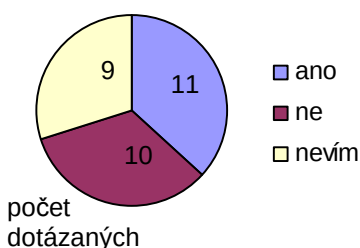
U této otázky jasně převládá názor, že za týrání koní v běžné praxi lze považovat držení koní v boxech, tj. omezování jejich pohybu. Pro nadpoloviční většinu respondentů jsou nežádoucí výžehy. Naopak za týrání nikdo nepokládá kování koní. Ani nad používáním udidla jako součásti uzdečky nebo použitím bičíku se nikdo z chovatelů nepozastavuje. V současnosti jsou tyto úkony brány jako samozřejmost. Vzhledem k tomu, že uvedené možnosti jsou běžnou praxí, je třeba spíše rozlišovat, za jakých okolností a do jaké míry jsou používány. Za týrání

by se daly označit všechny uvedené možnosti, pokud by je někdo zneužil jako prostředku k týrání.

Jsou podle Vás tresty za týrání dostatečné? (V současnosti hrozí nejvyšší pokuta 500 000 Kč.)

Vlastnictví koně bez omezení – Bylo by efektivní, kdyby byla udělována licence pro držení koní (po prokázání znalostí o chovu koní, příp. kontrole podmínek ustájení)?

Názory proč ne:

- Licence by nebyla potřeba, pokud by KVS důsledně prováděla kontroly chovatelů a byl zajištěn vzdělávací systém pro majitele koní.
- Nelze omezovat, kdo koně vlastnit může a kdo ne. Vhodnější jsou přísnější tresty za prokázané týrání než omezování možnosti vlastnit koně.
- Prokázání teoretických znalostí, které se člověk může z paměti naučit, neznamená, že se člověk bude o zvíře dobře starat.
- Bylo by to nespravedlivé, to by potom musela být zavedena licence i pro držení psa, kočky atd.
- Způsobilo by to komplikace při kontrolách, znamenalo by to papírování navíc a musely by být vyžadovány poplatky za provedení zkoušky.

Názory proč ano:

- Ano, protože dnes může mít koně i laik a neodbornost chovatelů bývá častou příčinou výskytu případů týrání. Tímto způsobem by byl zajištěn přehled o chovatelích.

6. ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá ochranou a chovem koní v České republice z hlediska současné právní úpravy a poskytuje přehled o platných právních předpisech, které tuto problematiku upravují. Nejdůležitějším zákonem v této oblasti je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Čtenář této práce by měl získat poznatky nejen o obsahu hlavních zákonů, ale i o samotném přístupu ke koním a základních principech péče o koně. Cílem bylo charakterizovat základní pojmy, poukázat na povinnosti chovatelů, uvést minimální standardy v chovu koní a definovat požadavky na označování a přepravu koní. Prováděný průzkum pomocí dotazníku měl přinést informace o tom, zda chovatelé mají přehled o právních předpisech, zda spatřují nedostatky nebo zásadní problémy v současné právní úpravě. Dosažení vytyčených cílů předcházelo studium zákonů, vyhlášek, odborné literatury a třídění dat získaných z těchto zdrojů.

Současná právní úprava má podle respondentů řadu nedostatků, proto zcela neodpovídá jejich představám. Chovatelé shledávají problém v koncepci samotné legislativy, která dostatečně nepostihuje týrání a nevhodné zacházení se zvířaty. Je kritizován přístup úřadů a pověřených orgánů k problematice týrání. Dodržování zákonů není podle dotázaných náležitě vymáháno. Chovatelé se domáhají větší pružnosti a samostatnosti kontrolních orgánů. Za slabé místo je dále považována právní definice, podle které je zvíře označováno jako věc. Podle návrhu nově připravovaného občanského zákoníku by však brzy toto pojmenování nemělo platit. Někteří respondenti také kriticky hodnotí podmínky, za kterých jsou zvířata přepravována na jatka, povinné výžehy nebo komplikace při registraci koní.

U většiny dotázaných majitelů koní převládá názor, že k snížení množství případů týrání by vedly zákonem vyměřené vyšší tresty, které jim připadají v současnosti směšně nízké. Výzkum odhalil, že jsou i tací, kteří považují výši trestů za přiměřenou. Respondenti se dále domnívají, že řešením vedoucím k zamezení týrání by byly častější a důslednější kontroly Krajské veterinární správy a rovněž zajištění vzdělávání veřejnosti. Jednou z možností je i zavedení licence pro majitele vlastnící dva a více koní. Co se týká udělování licencí pro držení koní, zde se názory rozcházejí. Zhruba třetina majitelů považuje zavedení licencí za správné, protože často neodbornost a neznalost majitelů vede k zanedbání péče o koně. Ti, co nesouhlasí, argumentují tím, že efektivnější by byly výše zmiňované intenzivní kontroly a přísnější tresty. Ostatně zavedení licencí by bylo spojeno s dalším papírováním, poplatky za uskutečnění zkoušky, a mnohé milovníky koní by tento přístup mohl odradit.

Na základě provedeného průzkumu lze konstatovat, že znalosti chovatelů o právních předpisech jsou na dobré úrovni. Každý z dotázaných chovatelů a majitelů koní je seznámen s obsahem alespoň jednoho z vybraných dokumentů a drtivá většina respondentů má přehled o znění zákona na ochranu zvířat proti týrání. Ukázalo se také, že respondenti z řad chovatelů jsou velmi dobře

obeznamení s požadavky, které předepisuje vyhláška o označování koní.

Je třeba si uvědomit, že nezáleží jen na znalostech právních předpisů a koňské problematiky, ale i na formulaci právních předpisů, které by měly svým obsahem přispívat k ochraně zvířat a které by měly náležitě postihovat týrání.

Doufejme, že dlouho očekávanou změnu v zlepšení přístupu ke zvířatům přinese nový trestní zákoník, který by měl vstoupit v platnost 1. 1. 2010. Nový trestní zákon by měl umožnit odnětí svobody až na dva roky za týrání zvířete. Za týrání většího počtu zvířat by pachatel byl poslán do vězení až na 5 let.

7. SEZNAM LITERATURY

Monografie

- DUŠEK, J. a kol. *Chov koní*. 2. vyd. Praha: Brázda, 2007. ISBN 978-80-209-0352-5.
- DUŠEK, J. *Kůň ve službách člověka*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství APROS, 1995. ISBN 80-901100-6-1.
- MISAŘ, D. a JISKROVÁ, I. *Chov a šlechtění koní*. 1. vyd. Brno: MZLU, 2001. ISBN 80-7157-510-0.
- PŘIKRYLOVÁ, J. a HUSÁKOVÁ, T. *Koně – Velká kniha o chovu a výcviku koní*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Cesty, 1995. ISBN 80-7181-014-2.
- WATSONOVÁ, M. G., LYON, R. a MONTGOMERYOVÁ, S. *Kůň*. 1. vyd. Fragment, 2003. ISBN 80-7200-486-7.

Právní předpisy

- *Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Ochranazvirat/246-1992.htm>>.
- *Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Zdravizvirat/166-1999.htm>>.
- *Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Slechteni/154-2000.htm>>.
- *Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Ostatni/140-1961.htm>>.
- *Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Slechteni/136-2004.htm>>.
- *Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Ochranazvirat/208-2004.htm>>.
- *Nařízení rady ES č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.svscr.cz/download.php?idx=2060>>.

Ostatní internetové zdroje

- DOUSEK, J. *Povinnosti pořadatelů a podnikatelů při veřejných vystoupeních a svodech koní* [online]. Publikováno 21.9.2007. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.equichannel.cz/clanek/ukaz6913>>.
- HOUSER, P. *Objeven první ochočený kůň* [online]. Publikováno 9.3.2009. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://scienceworld.cz/historie/Objeven-nejstarsi-ochoceny-kun-je-mu-5500-let-4751>>.
- MAJZLÍK, I. *Kvalita života zvířat* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=64&idkapitola=180>.
- NOVÁK, J. *Přeprava zvířat* [online]. Publikováno 9.1.2009. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=72&typ=1&val=25529&ids=0>>.
- RYDVAL, T. *Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v ČR* [online]. Publikováno 02/2006. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.appliedlaw.eu/clanky-pdf/48.pdf>>.
- ŠŤASTNÝ, O. a VACA, J. *Tucet hlavních novinek v trestním zákoníku* [online]. Publikováno 12.11.2008. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/prehledne-tucet-hlavnich-novinek-v-trestnim-zakoniku-pfk-/domaci.asp?c=A081112_085245_domaci_lpo>.
- *Návrh občanského zákoníku* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Navrh_obcanskeho_zakoniku_090108_s%20obsahem.pdf>.
- *Řád ASCHK ČR 2008 pro ochranu zvířat při veřejném vystoupení nebo svodu koní* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.aschk.cz/dok.php>>.
- *Řád plemenné knihy plemene Slovenský teplokrevník* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.studbookcs.cz/rad2.pdf>>.
- *Stručný přehled právních předpisů ve vztahu k ochraně zvířat* [online]. Publikováno 1.4.2009. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <http://www.mze.cz/UserFiles/File/UKOZ/Prav_predp0904.pdf>.
- *Ústřední evidence koní ČR* [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <<http://www.uek.cz/chovatel.htm>>.
- *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. [cit. 2009-04-12]. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana>.

8. PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Vzor hlášení o registraci koně narozeného v České republice

Příloha č. 2: Vzor registrační knihy koní

Příloha č. 3: Vzor registru koní v hospodářství

Příloha č. 4: Osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel
přepravujících zvířata

Příloha č. 5: Dotazník

Příloha č. 1

„2. Vzor hlášení o registraci koně narozeného v České republice
(přední strana)

(Je-li kůň vybaven průkazem koně vystaveným v souladu s předpisy Evropských společenství příslušným zahraničním uznaným chovatelským sdružením, vyplňuje se pouze přední strana a údaje označené ➡)

Údaje o majiteli koně	
➡ Obchodní firma nebo název	
➡ Jméno, případně jména	Příjmení
➡ RČ	IČ
➡ Ulice	Číslo popisné
➡ Obec	Okres
➡ Městský obvod	Část obce, městská část
➡ Telefon	E - mail

Údaje o chovateli koně	
Jméno, případně jména a příjmení nebo obchodní firma anebo název	
Trvalý pobyt nebo sídlo	

Údaje o koni	
Jméno koně	
Pohlaví	
Druh/plemeno/typ	
Místo narození	Registrační číslo hospodářství
Otec	CZ
Matka	
Otec matky	
Výžeh	

➡ Průkaz koně vystavila autorita	s identifikačním číslem koně
--	------------------------------------

Údaje pro přidělení identifikačního čísla	
Registrován podle registrační knihy číslo:	
Pořadové číslo v registrační knize:	
Datum narození:	. .

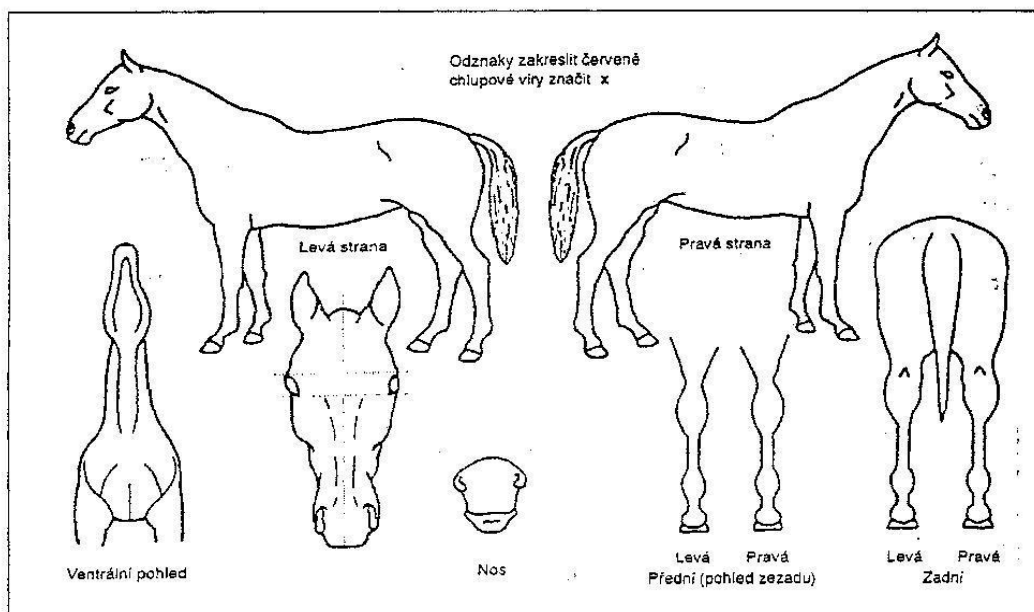
➡ Podpis, popř. razítko majitele koně:	dne:
--	------------

**Vzor hlášení o registraci koně narozeného v České republice
(zadní strana)**

Slovní popis

Základní barva:	
Hlava:	
Levá přední končetina:	
Pravá přední končetina:	
Levá zadní končetina:	
Pravá zadní končetina:	
Tělo:	

Grafický popis

Registraci koně provedl dne

V

.....
(Podpis a razítko osoby provádějící registraci koně)

Příloha č. 3

Vzor registru koní v hospodářství

Koně držení v hospodářství

Identifikační číslo koně	Jméno koně	Pohlaví	Příslušnost k PK*)	Majitel	Datum příchodu	Datum odchodu

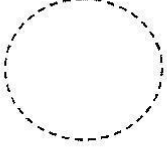
*) Příslušnost k plemenné knize

Přemístění koní držných v hospodářství

Identifikační číslo koně	Jméno koně	Registrační číslo hospodářství, obchodníka, provozovny jatek, provozovny asanačního ústavu, popř. místo, odkud nebo kam byl kůň přemístěn, nebo místo svodu, popř. kód země, jde-li o koně dovezaného nebo vyvezeného	Datum odchodu	Datum příchodu

Příloha č. 4

Osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce

1. IDENTIFIKACE ŘIDIČE/PRŮVODCE ⁽¹⁾		
1.1 Příjmení		
1.2 Jméno (jména)		
1.3 Datum narození	1.4 Místo a země narození	1.5 Státní příslušnost
2. OSVĚDČENÍ ČÍSLO		
2.1 Toto osvědčení je platné do		
3. SUBJEKT VYDÁVAJÍCÍ OSVĚDČENÍ		
3.1 Název a adresa subjektu, který osvědčení vydal		
3.2 Telefon	3.3 Fax	3.4 E-mail
3.5 Datum	3.6 Místo	3.7 Razítko
3.8 Jméno a podpis		

⁽¹⁾ Nehodící se škrtněte.

Dotazník

1. Jste seznámeni s obsahem následujících dokumentů?

- Zákon na ochranu zvířat proti týrání ☐ ANO ☐ NE
- Řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení ☐ ANO ☐ NE
- Řád plemenné knihy některého plemene ☐ ANO ☐ NE

2. Co považujete za problém v současné právní úpravě týkající se chovu a ochrany koní?

3. Má podle Vás současná legislativa nějaké nedostatky, mezery v oblasti ochrany zvířat proti týrání, přepravy nebo označování koní? ☐ ANO ☐ NE
(Pokud má, můžete svou odpověď rozvést v poznámce.)

Poznámka:

4. Myslíte si, že by měli mít chovatelé koní obecné povědomí o některých podmínkách (např. povolená délka přepravy), které předepisuje vyhláška o ochraně zvířat při přepravě? ☐ ANO ☐ NE

Poznámka:

5. Víte, jaké požadavky mají být splněny při označování a registraci narozených hříbat?

- Do jakého věku musí být hříbě označeno? ☐ do 8 měsíců ☐ do 1 roku
- Je průkaz koně povinný pro všechny koně? ☐ ANO ☐ NE
- Která instituce má na starosti označování a evidenci koní?

6. Setkali jste se ve svém blízkém okolí s týráním koní? ☐ ANO ☐ NE
Pokud setkali, jakého rázu bylo ono týrání:

- nevyhovující ustájení – malý box, nedostatek světla, nevyměňovaná podestýlka
- nedostatek pohybu – nadměrné držení koní v boxu
- omezení přísunu krmiva a vody
- fyzické týrání
- jiné

7. Co by mohlo vést k zamezení (snížení množství případů) týrání koní?

- vyšší tresty
- vzdělávání veřejnosti
- pravidelné a důsledné kontroly KVS
- dohled nad koňmi na veřejných vystoupeních
- udělení licence majitelům 2 a více koní

- srozumitelnější výklad zákonů a vyhlášek
- jiné

8. Co by se podle Vás dalo označit jako týrání koní v běžné praxi?

- výžehy ☐ ANO ☐ NE
- používání ostruh ☐ ANO ☐ NE
- kování ☐ ANO ☐ NE
- udidlo ☐ ANO ☐ NE
- používání bičíku ☐ ANO ☐ NE
- držení koně v boxu, který má pouze 1 hod pohybu denně ☐ ANO ☐ NE
- celoroční držení koně venku ☐ ANO ☐ NE

9. Jsou podle Vás tresty za týrání dostatečné? (V současnosti hrozí nejvyšší pokuta 500 000 Kč.) ☐ ANO ☐ NE

Zdůvodnění:

10. Vlastnictví koně bez omezení – Bylo by efektivní, kdyby byla udělována licence pro držení koní (po prokázání znalostí o chovu koní, příp. kontrole podmínek ustájení)?

☐ ANO ☐ NE ☐ NEVÍM

Zdůvodnění: